

УДК 37.091.4

ВНЕСОК Г. ВАЩЕНКА В РОЗБУДОВУ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ

Петренко Л.М., к. пед. н.,
доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У статті проаналізовано готовність Г. Ващенко до участі в розбудові національної школи в першій половині ХХ ст. Розглянуто важливі кроки педагога, орієнтовані на досягнення поставлених цілей. Виокремлено діяльність педагога в Білицькій педшколі як найактивніший період у його житті. Розкрито внесок Г. Ващенко в розбудову вищої школи. Наголошено на значенні рідної мови у становленні національної школи. Підкреслено вагомість індивідуального підходу у вихованні особистості. Досліджено базові педагогічні ідеї, погляди педагога, які слугували теоретичною основою української національної школи.

Ключові слова: Г. Ващенко, національна система освіти, національне виховання, гуманізація, демократизація освіти, індивідуалізація виховання.

В статье проанализирована готовность Г. Ващенко к участию в развитии национальной школы в первой половине ХХ в. Рассмотрены важные шаги педагога, ориентированные на достижение поставленных целей. Выделена деятельность педагога в Белицкой педшколе как активный период в его жизни. Раскрыт вклад Г. Ващенко в развитие высшей школы. Акцентировано внимание на значении родного языка в становлении национальной школы. Подчеркнута важность индивидуального подхода в воспитании личности. Исследованы базовые педагогические идеи, взгляды педагога, которые служили теоретической основой украинской национальной школы.

Ключевые слова: Г. Ващенко, национальная система образования, национальное воспитание, гуманизация, демократизация образования, индивидуализация воспитания.

Petrenko L.M. CONTRIBUTION OF G. VASHCHENKO TO THE NATIONAL EDUCATIONAL AND UPBRINGING SYSEM DEVELOPMENT

The readiness of G. Vashchenko for participation in the development of a national school in the first half of the twentieth century was analyzed. Important steps of the teacher were viewed, achieving the goals set were focused. The activity of the teacher in Bilyky pedagogical school is marked as the most active period in his life. The contribution of G. Vashchenko to the development of higher education is revealed. The importance of the mother tongue in the formation of the national school is evaluated. The importance of an individual approach to personal development is emphasized. The basic pedagogical ideas, views of the teacher, which served as the theoretical basis of the Ukrainian national school, were explored.

Key words: G. Vashchenko, national system of education, national education, humanization, democratization of education, individualization of education.

Постановка проблеми. Освіта в сучасний період національно-державної розбудови України покликана зосередитися на виконанні соціального замовлення, яке є віддзеркаленням соціально-економічних запитів суспільства, – вихованні особистості, що усвідомлює себе громадянином України, який здатний «до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу» [6]. Новоприйнятий Закон України «Про освіту» покликаний забезпечити реалізацію державної політики в галузі освіти та сприяти розв'язанню завдань глобалізації соціально-економічних перетворень. Сучасне реформування освіти в нашій країні актуалізує проблему творчого використання досягнень педагогічної думки першої полови-

ни ХХ століття, коли закладався підмурівок національної системи освіти й виховання молоді. Багато ідей у цьому плані ми можемо почерпнути з творчої спадщини видатного українського педагога Г. Ващенко (1878–1967 роки), який був переконаний у появі незалежної, соборної України й чи не найбільше уваги приділяв розробленню проблеми структури національної системи освіти та виховання молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах демократизації українського суспільства відмічається активізація досліджень українського суспільства вітчизняними вченими, зокрема проблем розвитку національної системи освіти та виховання молоді (А. Артемова, А. Бойко, О. Вишневський, Н. Дем'яненко, Н. Дічек, І. Зязюн, І. Зайченко, В. Кремень, А. Марушкевич, О. Савченко, О. Сухомлинська, М. Стріха). Значно розширилося коло дослідників нау-

ково-педагогічних аспектів створення національної системи освіти й виховання українським педагогом Г. Ващенком (А. Бойко, М. Галів, А. Хоменко, Н. Шиян Г. Бугайцева, О. Гук, С. Головчук, О. Гауряк та інші).

Постановка завдання. Мета публікації – визначення сутності внеску відомого українського педагога Г. Ващенка в розбудову системи національної системи освіти й виховання у 20-х роках ХХ століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після Лютневої революції 1917 року в Росії було ліквідовано самодержавство як основний інститут національного пригноблення. На шляху національного відродження українського народу центральне місце посіло питання про розбудову української школи на національному ґрунті. Відомі українські вчені та педагоги Г. Ващенко, В. Дурдуківський, М. Левицький, О. Музиченко, В. Науменко, С. Русова, І. Стешенко, Я. Чепіга та багато інших зробили вагомий внесок у вирішення проблем розвитку національної системи освіти й виховання. Зупинимось на важливих ідеях і положеннях реформування національної системи освіти й виховання, які представлені в спадщині Г. Ващенка і становлять певний інтерес для вирішення проблем сьогодення.

Зокрема, педагог наголошує на важливості перших кроків, здійснених в Україні після лютневого перевороту. По-перше, як зазначає Г. Ващенко, добре, що в Києві було організовано Товариство шкільної освіти, що стало в скорому часі офіційним органом освіти, яке очолив І. Стешенко. По-друге, він схвалює оперативність у роботі цього органу: на установчих зборах Товариства було поставлене питання про проведення Першого всеукраїнського учительського з'їзду, який відбувся 5–6 квітня 1917 року в Києві та ухвалив багато важливих рішень, серед яких було й рішення про реорганізацію інструкторських курсів для підготовки лекторів з українізації.

Г. Ващенко у «Спогадах» згадував, що директор комерційної школи в м. Ромни В'ячеслав Володимирович Олександрів повідомив, що на ці курси Земська управа вирішила делегувати саме його [4, с. 306]. У кінці червня 1917 року Г. Ващенко після закінчення курсів виступав як лектор з української мови, літератури та психології перед учителями в м. Лохвиці, м. Ромни, м. Прилуки, м. Хорол. Він із великим піднесенням згадував, «що протягом своєї більш як 50-річної педагогічної праці я не читав в іншій аудиторії, що з таким захопленням слухала б лекції, як на цих курсах» [3, с. 12].

Після проведення курсів перепідготовки вчителів педагогічна громада м. Ромни знову обирає Г. Ващенка делегатом другого Всеукраїнського учительського з'їзду, який відбувся в м. Києві 10–12 серпня 1917 року. «На ньому були прочитані доповіді видатних українських педагогів М. Дем'яновського, С. Русової, П. Стеблиної, А. Холодного, Я. Чепіги», – зазначив в одній зі своїх праць Г. Ващенко [3, с. 12]. Він виступив у дебатах з приводу доповіді С. Русової «Націоналізація школи», підтримав думку про те, що школа повинна бути національною як за мовою викладання, так і за змістом, бути тісно пов'язаною з народним побутом, національно-культурними традиціями, підтримувати зв'язки з місцевим населенням [3, с. 12]. Педагог озвучує думку про необхідність заснування української Академії педагогічних наук з філіалами у Львові, Харкові, Одесі, Січеславі, Полтаві, ратує за необхідність проведення психологічних і педагогічних досліджень, експериментів, спостережень [Проект, с. 12].

Отже, за результатами дослідження встановлено, що Г. Ващенко був активним учасником розпочатого в Україні процесу розбудови національної школи в 1917–1920 роках. Вагомий внесок у процес українізації школи Г. Ващенко зробив у 1921–1923 роках, коли він переїхав з м. Полтави до с. Білики Кобеляцького повіту Полтавської губернії, щоб очолити колишню учительську семінарію для підготовки українських учительських кадрів, яка була перекваліфікована в трирічні педагогічні курси імені Б. Грінченка. На клопотання студентів, педагогічний колектив під його керівництвом вів новаторську для того часу навчальну й наукову роботу, яка стосувалась експериментальної психології та педагогіки. Педагоги впроваджували лекційний, лабораторний методи, проводили педагогічні дослідження, робили в щоденниках записи спостережень, вражень за роботою і поведінкою дітей, залучали студентів до виготовлення таблиць, діаграм, схем, різноманітних приладів [4, с. 122].

Г. Ващенко зазначав з гордістю у спогадах: «Приємно було спостерігати, як ці селянські хлопці й дівчата, не пориваючи зв'язків з селом, робляться освіченими, інтелігентними людьми, як поширюється й поглиблюється їхній світогляд, як виникають нові й нові культурні інтереси. І цей рід мав цілком природний, органічний характер. На цій рідній, родючій землі вирости вони, впоїли в себе українські традиції, здорову селянську мораль, вирости серед упертої праці на селі, і тепер, стоячи твер-

до на селянському ґрунті, засвоюють кра- щі здобутки всесвітньої і своєї української культури» [4, с. 131].

Про визнання досягнень Г. Ващенка як керівника педагогічної школи свідчить за- прошення взяти участь у конференції на- укових робітників у липні 1921 року, яка проходила в м. Харкові. На конференції виступив відомий «педагог-практик О. Му- зиченко», «народний учитель» Я. Чепіга. Серед виступаючих був і Г. Ващенко, який говорив про творчу школу, про виховання в учнів активності й ініціативи [4, с. 139].

Натхненна творча праця Г. Ващенка в часи розбудови української національ- ної школи збагатила науковий, методичний потенціал, забезпечила його успіх в орга- нізації роботи Білицької педагогічної шко- ли. Про це свідчать схвальні відгуки в пресі в 1923 році, присвячені Харківській педаго- гічній виставці, яка демонструвала роботу педагогічних навчальних закладів: «... ек- спонати Білицьких педкурсів зайняли перше місце серед інших експонатів як за змістом, так і за оформленням» [4, с. 182].

Його практична діяльність, творча, науко- во обґрунтована праця відображена у фун- даментальній для того часу праці «Загальні методи навчання». Г. Ващенко розумів, що зі зміною суспільного ладу виникла гостра потреба утвердження національної школи й освіти. Оскільки в Україні не було під- ручників з дидактики українською мовою, то його дидактично-методичний посібник використовувався для студентів-педаго- гів, а також для вчителів і батьків. У ньому знайшли своє тлумачення його педагогічні міркування та рекомендації щодо поняття методів навчання, правильності їх вибору й використання вчителем, а також розкриття важливих проблем розвитку національної школи і освіти.

Не менш важливим є внесок Г. Ващен- ка в розбудову національної вищої школи. Беручи активну участь у державотворчих процесах України, Г. Ващенко з великим піднесенням зустрів у кінці 1917 року за- прошення на посаду викладача педагогіки і психології Полтавського учительського інституту. У 1918 році він стає доцентом Українського полтавського університету. На чолі університету став О. Левицький, який перетворив його на справжню укра- їнську школу. Г. Ващенко вів активну нау- кову роботу. У 1924 році Григорій Ващенко знову зарахований штатним викладачем Полтавського інституту народної освіти, у 1925 році призначений керівником кабін- ету соціального виховання при ІНО. Разом зі студентами проводив велику дослідниць- ку та організаційно-методичну роботу.

Під його керівництвом студенти власно- руч виготовляли таблиці, діаграми, прості прилади. Окрім того, для цього кабінет- у в Німеччині було закуплено кінографи, 2 пневмографи, моресєвський барабан, метроном, тахістоскоп. Допомогали й міс- цеві майстри, ними був виготовлений не- обхідний для дослідів прилад ергограф і секундомір. Кабінет слугував лабораторією як для студентів, так і для місцевих учителів та учнів семирічних шкіл. При ньому про- водилась перепідготовка працівників осві- ти, навчання сільських учителів у час літніх канікул. Також лектори ІНО мали значний вплив на вчительство Полтавщини завдяки їхній участі в роботі курсів з перепідготовки вчительських кадрів. Пропаганда та поши- рення нових методів соціального виховання відбувалося шляхом проведення консуль- тацій, надання інформації, розповіді під час індивідуальних зустрічей із педагогами та через їх залучення до роботи гуртків. Учас- ники гуртків збирали матеріали, які розкри- вали переваги нових методів роботи. При педагогічному кабінеті працювали такі гурт- ки: 1) з вивчення дитинства; 2) з вивчення дитячих колективів; 3) соціальної педагогі- ки. Як колишній доцент Полтавського уні- верситету, Г. Ващенко в спогадах відзначав велике піднесення в роботі викладачів та ентузіазм, жагу до знань серед студентів: «Маю відзначити той великий ентузіазм, з яким працювали студенти університе- ту. Аудиторії дослівно не вміщали студен- тів. І це дало добрі наслідки: з молодого Полтавського університету вийшло чимало висококваліфікованих науковців, що потім викладали не тільки в полтавських високих школах, і в Харківських» [5, с. 211–212].

У 1925 році він займає посаду профе- сора ІНО, а з 1928 року стає завідувачем кафедри педології. У 1929 році науковець Г. Ващенко написав і видав монографію «Загальні методи навчання», яка стала першим підручником з дидактики вищої педагогічної школи. У 1931 році бере ак- тивну участь у відкритті аспірантури, керів- ником якої він був призначений. У червні 1931 року кафедри педагогіки і педології об'єднали в одну і її очолив Г. Ващенко. Отже, працюючи у вищій школі, професор Г. Ващенко зробив гідний внесок у її розбу- дову на національній основі.

Виокремимо питання, які слугують тео- ретичною основою української національ- ної освіти. По-перше, рідна мова як одне з найпотужніших знарядь культурного розвитку людини. «Тому, – вважав Г. Ва- щенко, – в навчальному плані загальноос- вітньої школи має посісти почесне місце рідна мова. В ній відбиваються культурні

здобутки народу, його історія, світогляд та його психічні властивості. Це один з найдорожчих скарбів народу. Саме в цьому аспекті й має вивчати молодь рідну мову» [2, с. 76].

Велику роль відводив педагог вивченню усної мови й уважав, що її роль «... іноді більша, ніж роль письмової мови». Для цього з перших років навчання у школі треба давати дітям більше можливостей для викладу своїх думок. Їх необхідно терпеливо вислуховувати, не перебивати: «Всяке грубе втручання в дитячу мову, уривання її, часті поправки, а особливо глузування з неї розвиває в дітях соромливість і страх перед усними виступами на громадї. Поправки в дитячій мові треба робити, але тактовно, поступово і дуже обережно» [2, с. 275]. Безумовно, заслуговує на увагу підхід педагога до розвитку письмової мови. Він наголошував, що «школа, готуючи дітей до життя, повинна звернути увагу і на такі вправи в письмовій мові, що безпосередньо відповідають вимогам життєвої практики, тобто робити літературні, наукові виклади, а також привчати до написання ділових паперів» [2, с. 277].

По-друге, педагог відстоював принципи гуманізму й демократизму у школі. Він уважав, що в Росії (а отже, і в Україні) склалася антидемократична система освіти, так звана станова система освіти, яка «дуже тяжко відбивалась на дітях т. зв. нижчих станів, зокрема на дітях селян. Їм практично була закрита дорога не тільки до високої школи, а навіть до середньої освіти. А особливо у важкому стані перебували діти українських селян» [3, с. 7]. Тому він підтримував постанову першого Всеукраїнського вчительського з'їзду про ліквідацію багатотипності шкіл, а також інші питання, що стосувались організаційної структури школи: загального обов'язкового навчання обох статей рідною мовою, доступності й безкоштовності навчання тощо [3, с. 11]. По-третє, вимога національного виховання була складником концепції української національної школи. Г. Ващенко як педагог, учений показав, що виховання має національний характер і повинно здійснюватись з урахуванням національних традицій, психічних і природних властивостей українців: «Розв'язуючи питання про цілі виховання сучасної української молоді, ми мусимо рахуватися не лише з нашими традиціями, а з тими завданнями, що ставить перед нами сучасне і майбутнє, а також прийняти до уваги психічні властивості нашого народу, як позитивні, так і негативні. Перші треба розвивати, а другі усувати або принаймні ослаблювати» [1, с. 162].

По-четверте, особливо доречною в наш час є ідея, висловлена Г. Ващенком, про рівноправність взаємин між педагогом та учнем: «Виховання мусить бути побудоване так, щоб дитина весь час відчувала себе його суб'єктом, себто свідомо прагнула до певної мети, розкривала кращі свої сили, вложені в неї природою, виховувалася на творчу, повноцінну особистість. ... А це можливе лише тоді, коли дитина в процесі виховання суб'єктивно будучи самостійною, об'єктивно перебуває під продуманим і мудрим керівництвом педагога. Отже, основна проблема педагогіки майбутнього полягатиме в тому, щоб поєднати вільний розвиток дитини з педагогічним керівництвом виховника» [2, с. 405–406]. Отже, педагог є творцем авторської системи освіти й виховання, в основу якої поклав принцип дитиноцентризму.

По-п'яте, вимога національного виховання тісно переплітається в концепції Г. Ващенка з вимогою індивідуалізації виховання. Педагог наполягав на необхідності розвитку в молоді трьох типів інтелекту: творчої фантазії, логічного мислення, яке можна поділити на теоретичне й практичне, художнього мислення. «Всі три названі вище типи інтелекту школа має розвивати в нашої молоді, бо нашому народові потрібні і вчені теоретики, і практики, і митці. Оскільки кожен з учнів має свої природні властивості, то для більше ефективного виховання школа мусить дослідити індивідуальні нахили й здібності окремих учнів і, даючи їм загальний розвиток, в той же час допомогти їм розвинути саме ці здібності», – зазначав педагог [2, с. 81–82]. Ігнорування розвитку індивідуальних нахилів і здібностей призводить до шаблону в навчанні й вихованні. Для успішної реалізації принципу індивідуалізації «учитель в першу чергу має виробити в себе ставлення до учнів не як безособової маси, а як до спільноти, що складається з окремих особистостей, із котрих кожна має свої прагнення, свій тип мислення й почувань, свій рівень розвитку й знань, свій темперамент і вдачу» [2, с. 94].

По-шосте, у розбудові національної освіти й виховання чільне місце відводилось підготовці вчителя. Учитель повинен систематично вивчати учнів, вести щоденні записи спостережень, відвідувати вдома як тих учнів, які відстають у навчанні, так і талановитих, допомагаючи їм у розвитку своїх здібностей. Наполеглива, копітка праця «підносить учителя на становище справжнього митця, що стоїть вище за поета, письменника, маляра або скульптора. Працюючи так, учитель формує дитину у прекрасну

повноцінну особистість, а це хоч трудніша, але почесніша й вартісніша праця, ніж праця митця» [2, с. 94]. Отже, розв'язання нагальних питань національної освіти й виховання неможливе без вирішення питань підготовки та перепідготовки вчителя.

По-сьоме, найвагомішим внеском Г. Ващенко в розбудову національної системи освіти є обґрунтування теоретичних основ системи освіти в незалежній Україні. Він був твердо переконаний, що після перемоги українська нація повинна бути готовою до розбудови власної держави, національної системи освіти. Г. Ващенко зазначав: «Під системою освіти слід розуміти мережу освітньо-виховних закладів, що існують у певній державі, починаючи від дитячого садка і кінчаючи університетом, високими технічними школами та академією наук» [3, с. 4]. Педагог обґрунтовував основні вимоги до реальної розбудови національної системи освіти. Передусім вона повинна відповідати соціально-політичному устроєві держави, що існуватиме на той час. Крім того, щоб уникнути помилок у цій важливій справі, варто уважно проаналізувати досвід минулого й сучасного, досвід системи освіти на Заході. Ним запропонована власна, чітка, добре продумана структура майбутньої системи освіти в Україні:

1) переддошкільне й дошкільне виховання: ясла до 3-х років, дитячий садок від 3-х років до 6-ти років;

2) початкова школа з 6-ти років до 14-ти років;

3) передня школа: класична гімназія, реальна школа, середні технічні школи, учительська семінарія, середня агрономічна школа, середня методична школа від 14-ти до 18-ти років;

4) висока школа й університет, високі технічні школи, педагогічний інститут, академія мистецтв, консерваторія, військова академія від 18-ти до 23-х років;

5) позашкільна освіта;

6) науково-дослідні установи: академія наук, академія педагогічних наук.

Керівництво освітою має здійснювати Міністерство освіти. Великий патріот, палкий борець за самостійну Україну попереджав, що обов'язком українців є готовність до розбудови національної системи освіти, культури після перемоги: «Може статися так, що вороги будуть переможені, а коли прийде справа до мирного будівництва на Україні, наш нарід виявить повну непідготовленість і це кінець-кінцем може призвести до того, що нами знову опанують якісь спритні чужинці» [3, с. 48].

Ідеї Г. Ващенко звернуті до сьогоднішніх учасників педагогічного процесу,

для яких вони залишаються актуальними. Педагог застерігав від поверховості підходів під час розв'язання поставлених завдань. Не досить знати педагогіку, володіти технікою навчання й виховання, треба володіти як теоретичними, так і практичними навиками знань психології взагалі та знаннями психології кожної дитини. Педагог закликає до ретельних, систематичних, психологічних спостережень за дитиною, щоб розвивати творчі сили молоді, виховувати з неї творців культурних цінностей [2, с. 406].

Саме переконаність педагога в необхідності ґрунтовного знання психологічних особливостей дитини надавала його працям фундаментального характеру. Новоприйнятий Закон України «Про освіту», актуальні педагогічні настанови видатного педагога Г. Ващенко допоможуть педагогічній громадськості України у вирішенні завдань реформування освіти в сучасній Україні.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, проведене дослідження дає підстави стверджувати, що внесок Г. Ващенко в розбудову національної системи освіти й виховання здійснювався шляхом, по-перше, практичної діяльності під час роботи вчителем у різних навчальних закладах; по-друге, активної участі в роботі Всеукраїнських з'їздів, конференцій, курсів перепідготовки вчителів тощо; по-третє, викладацької діяльності у вищих навчальних закладах України; по-четверте, розроблення теоретичних основ розвитку національної системи освіти й виховання, видання наукових праць.

Здійснений нами аналіз дозволяє говорити про вагомість внеску педагогічної діяльності Г. Ващенко та безцінність розроблених ним теоретичних основ розвитку національної системи освіти й виховання в незалежній Україні. Г. Ващенко обґрунтовані такі наукові положення щодо розвитку національної системи освіти: 1) обов'язковість викладання в школах українською мовою; 2) побудова роботи школи на принципах гуманізму й демократизму; 3) виховання повинно мати національний характер і здійснюватись з урахуванням національних традицій, психічних і природних властивостей українців; 4) покладення принципу дитиноцентризму в основу національної системи освіти й виховання; 5) дотримання принципу індивідуалізації навчання та виховання дітей; 6) визнання ключової ролі учителя в організації навчання та виховання особистості; 7) обґрунтування теоретичних основ розроблення структури

національної системи освіти й виховання в незалежній Україні.

Перспективні напрями розроблення проблеми вбачаємо у вивченні наукових підходів щодо імплементації поглядів Г. Ващенка стосовно розбудови національної системи освіти й виховання у XXI столітті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал : [підруч. для педагогів, виховників, молоді і батьків] / Г. Ващенко. – Полтава : Полтав. вісн., 1994. – 190 с.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання : [підруч. для педагогів] / Г. Ващенко. – К. : Укр. видавничка Спілка, 1997. – 410 с.
3. Ващенко Г. Проект системи освіти в самостійній Україні / Г. Ващенко. – Мюнхен : Накладом Центрального комітету СУМ, 1957. – 48 с.
4. Ващенко Г. Твори / Г. Ващенко. – К. : Всеукраїнське педагогічне товариство ім. Григорія Ващенка, 2006. – Т. 6 : Спогади. Статті. – 2006. – 443 с.
5. Ващенко Г. Український ренесанс ХХ століття: дві концепції українського ренесансу / Г. Ващенко // Ващенко Г. Твори / Г. Ващенко. – К., 2006. – Т. 6 : Спогади. Статті. – 2006. – С. 199–277.
6. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.

УДК 37.01

ОСОБЕННОСТИ ПОЛИКУЛЬТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМА

Сафарова Джамиля Эльшад кызы,
докторант кафедры социальной и педагогической психологии
Бакинский государственный университет

В статье рассматриваются некоторые особенности поликультурного образования в условиях государственной политики мультикультурализма. Отмечается, что это непосредственно связано с ведущими тенденциями государственной политики мультикультурализма, толерантности, терпимости к людям, носителям другой культуры, мировоззрения, понимания их традиций, ментальности, сакральных ценностей. Автор приходит к выводу, что главной целью межкультурного компонента образования является также выработка у будущих специалистов навыков межкультурной компетенции.

Ключевые слова: поликультурное образование, мультикультурализм, самосознание, культура, национальная идентичность, толерантность, духовный мир, психология народа.

У статті розглядаються деякі особливості полікультурної освіти в умовах державної політики мультикультуралізму. Відзначається, що це безпосередньо пов'язано з провідними тенденціями державної політики мультикультуралізму, толерантності, терпимості до людей, носіїв іншої культури, світогляду, розуміння їхніх традицій, ментальності, сакральних цінностей. Автор доходить висновку, що головною метою міжкультурного компонента освіти є також вироблення в майбутніх фахівців навичок міжкультурної компетенції.

Ключові слова: полікультурна освіта, мультикультуралізм, самосвідомість, культура, національна ідентичність, толерантність, духовний світ, психологія народу.

Safarova Dzhamilya Elshad gizi. PECULIARITIES OF POLIKULTURAL EDUCATION IN CONDITIONS OF STATE POLICY OF MULTICULTURALISM

In the article some features of polycultural education are considered in the context of the state policy of multiculturalism. It is noted that this is directly related to the leading tendencies of the state policy of multiculturalism, tolerance, tolerance to people, carriers of a different culture, world outlook, understanding of their traditions, mentality, sacred values. The author comes to the conclusion that the main goal of the intercultural component of education is also the development of skills of intercultural competence among future specialists.

Key words: multicultural education, multiculturalism, self-awareness, culture, national identity, tolerance, spiritual world, people's psychology.

Постановка проблеми. В сучасний період розвитку суспільства проблема культурного плюралізму стала широко освітлюватися в інформаційних повідомленнях. Це безпосередньо

пов'язано з провідними тенденціями державної політики мультикультуралізму, толерантності, терпимості к людям, носителям другої культури, світогляду, розуміння їхніх традицій, ментальності, са-